

сті впровадження інноваційних проектів, в основі якої покладено використання запропонованого інтегрального показника, який враховує результати інноваційної діяльності і відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства, дозволить впроваджувати на підприємстві не тільки інноваційні проекти, що забезпечують попередньо розрахований ефект, а і не менше економічно вигідні інноваційні проекти, які відповідають довготривалим стратегічним цілям, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність та ефективність підприємств транспорту.

1.Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с.

2.Инновационный менеджмент / Под ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева и Л.Э.Миндели – СПб.: Наука, 1998. – 568 с.

3.Захарченко В.И., Побереженец О.В., Ясин Д.М. Комплексная оценка эффективности внедрения инновации // Экономика та держава. – 2004. – №11. – С.23-31.

4.Дорофиев В.В., Калинович С.В., Жеребьев Я.И. Рынок новаций. – Макеевка: ДонНАСА, 2006. – 360 с.

5.Основи інвестиційно-інноваційної діяльності / За наук. ред. В.Г.Федоренко. – К.: Алеута, 2004. – 431 с.

6.Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво, затверджена наказом Міністерства економіки з питань європейської інтеграції та Міністерства фінансів України від 25 вересня 2001 р. №218/446

Отримано 15.01.2008

УДК 65.011.47

М.А.ГРИНЬОВА

Харківський національний економічний університет

ОЦІНКА СТАНУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються актуальні питання оцінки і використання інноваційного потенціалу промислових підприємств. Запропоновано систему показників для визначення стану інноваційного потенціалу.

Успішна робота підприємств промисловості в умовах нестабільного зовнішнього середовища значною мірою залежить від результативності їх інноваційної діяльності. Стратегічна спрямованість використання інновацій є основою активного розвитку підприємств промислового комплексу не тільки в контексті їх міжнародної політики, але й внутрішньому на національному та регіональному ринках. Тому виникає необхідність у дослідженні та подальшому розвитку наукових підходів щодо оцінки стану інноваційного потенціалу підприємства, що визначає актуальність тематики статті. Оцінці інноваційного поте-

нціалу присвячена значна кількість фундаментальних досліджень вчених-економістів [2, 4-6].

Метою даної роботи є висвітлення основних положень щодо оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Оцінка стану інноваційного потенціалу являє собою завдання, що важко формалізувати. Це вимагає використання нестандартних підходів, значного обсягу інформації, спеціальних знань висококваліфікованих спеціалістів та їх значного практичного досвіду. Такі вимоги притаманні методу експертних оцінок, який дає можливість отримувати результати з достатнім ступенем достовірності. Послідовність оцінки стану інноваційного потенціалу наведено на рисунку.

Основним завданням експертів є встановлення порогового рівня кожного з показників, які включені до запропонованої системи. Під пороговим рівнем окремого показника слід вважати його мінімальне значення, яке воно може прийняти в реальній виробничій ситуації. При цьому слід враховувати, що зниження показників відносно порогового рівня веде до спаду інноваційної активності підприємства та свідчить про втрату основних стратегічно важливих інноваційних ресурсів.

Вважають, що на сучасному етапі діяльності підприємств необхідно дотримуватись вимог економічної безпеки підприємства, що передбачає захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалів від загроз та спроможність його до відтворення. Тому порогові значення показників приймаються рівнями 0,5 умовних одиниць [1].

Якщо систему показників інноваційного потенціалу, яка складається з A показників і характеризує стан інноваційного потенціалу підприємства, кожний з яких має кількість експертних значень B , визначити як C , то результат експертної оцінки можна представити у вигляді:

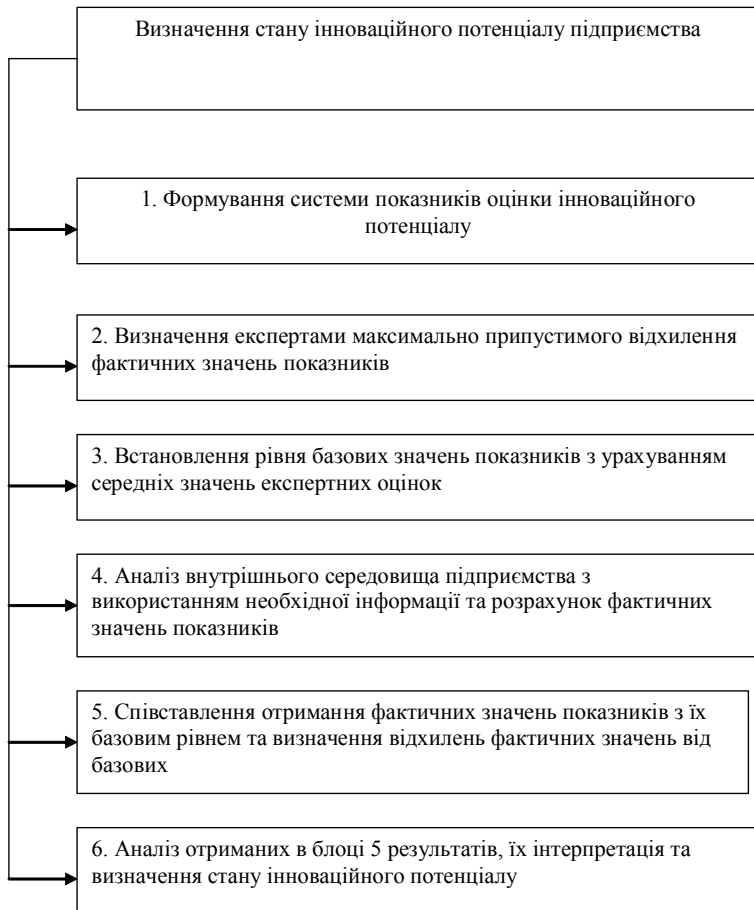
$$C \in \{p_{ij}\}, \text{ де } i=1,2,\dots, A; j=1,2,\dots, B.$$

Пороговий рівень кожного з показників може бути розрахований як відношення сумарної оцінки i -го показника j -м експертом до кількості експертів

$$p_i^n = \frac{\sum_{j=1}^B p_{ij}}{B}.$$

За допомогою експертної оцінки необхідно визначити пороговий рівень кожного з показників за формулою [3]

$$\delta_i = \sqrt{\frac{1}{B-1} \times \sum_{j=1}^B (p_{ij} - p_i^n)^2}.$$



Послідовність оцінки стану інноваційного потенціалу підприємства

Після цього визначається верхня та нижня межа порогового рівня кожного окремого показника.

$$p_i^{ng} = p_n^i + \delta_i,$$

$$p_i^{nn} = p_n^i - \delta_i.$$

Базовий рівень сукупності всіх показників інноваційного потенціалу ототожнює ситуацію гіпотетично існуючого інноваційного підприємства, що функціонує в нормальних умовах, або реально діючого підприємства (ринкового лідера). Перевірка правильності визначення порогового рівня здійснюється шляхом перерахунку базових значень з умовних одиниць в абсолютні. Наприклад, показник «питома вага обладнання з терміном експлуатації до 10 років у загальній їх кількості одиниць» обладнання на підприємстві перевіряється таким чином: значення експертної оцінки цього показника не може перевищувати 0,5 з урахуванням безпеки підприємства тому, що в іншому випадку базове значення буде перевищувати 1,0, що неможливо. Це необхідно для встановлення відповідності порогового рівня показників у ринковій ситуації. Підприємства, що виходять тільки на внутрішній ринок в якості орієнтира на відповідність базового рівня галузевим ринкам можуть бути або середньо галузеві значення показників, або значення провідних підприємств галузі. Підприємство, що виходить зі своєю продукцією на міжнародний ринок, повинно свій інноваційний потенціал порівнювати з інноваційними можливостями провідних закордонних фірм, які представляють свою продукцію на цьому ж ринку.

У випадку невідповідності значень в умовних і абсолютних одиницях необхідне коригування порогового рівня. Таке коригування передбачає встановлення порогового рівня більше або менше 0,5 умовних одиниць.

Здійснення оцінки інноваційного потенціалу підприємства повинне базуватися на інформації про його фактичний стан. При цьому фактичний рівень показників в умовних одиницях може дорівнювати або бути більше 0. Після визначення системи показників інноваційного потенціалу, експертної оцінки порогових значень показників, базових значень, які розраховуються з використанням порогових значень, і фактичних значень показників визначається стан інноваційного потенціалу підприємства, який може бути нормальним, припустимим, передкризовим, кризовим і критичним.

Нормальним стан інноваційного потенціалу є за умов, коли фактичне значення всіх показників перевищують верхню межу порогового рівня. Такий стан підприємство має, коли у нього достатньо інноваційних ресурсів для розвитку і нормального функціонування. При цьому ступінь використання цих інноваційних ресурсів відповідає технологічно обґрунтованим нормативам.

У випадку, коли фактичне значення більшості показників вище порогового рівня, але є декілька показників з фактичними значеннями нижче порогового рівня, стан інноваційного потенціалу є припусти-

мим. Такий стан свідчить про незначне відставання наявних інноваційних ресурсів для нормального функціонування підприємства, або про нераціональне використання певних видів ресурсів.

Передкризовим стан інноваційного потенціалу вважається, коли фактичне значення половини (або більше) показників знаходяться нижче порогового рівня. У цьому випадку підприємство має технічні і технологічні можливості поліпшення стану свого інноваційного потенціалу завдяки своєчасному прийняттю заходів попереджувального характеру.

Кризовим вважається такий стан інноваційного потенціалу, коли фактичні значення усіх показників нижче порогового рівня. При цьому спостерігається спад виробництва, відсутність основних видів ресурсів (застаріле устаткування, відмова від НДДКР, скорочення персоналу). Цей стан вимагає прийняття кардинальних управлінських рішень щодо збільшення ресурсозабезпеченості інноваційної діяльності підприємства.

За умов, коли фактичні значення більшості показників нижче нижньої межі порогового рівня, стан інноваційного потенціалу вважається критичним. Це свідчить про втрату інноваційних ресурсів, яка стає неминучою.

Таким чином, проведені дослідження дозволили зробити наступні висновки. Визначення стану інноваційного потенціалу підприємства складається з багатьох показників, якість і своєчасність застосування яких дозволить підприємству прямувати свою інноваційну діяльність як у поточному, так і в майбутньому періодах.

1.Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – №2. – С.17-30.

2.Ересько І.Г. Оцінка інноваційного потенціалу України // Економіка та держава. – 2006. – №4. – С.34-38.

3.Кислицина О.А. Особенности классификации инноваций // Сб науч. трудов НГТУ. Вып.1. – Новосибирск: НГТУ, 2002. – С.45-48.

4.Корн Г., Корн Т. Справочник по математике (для научных работников и инженеров). – М.: Наука, 1973. – 832 с.

5.Чабан В.Г. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка // Фінанси України. – 2006. – №5. – С.142-148.

6.Багал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін. – К.: Заповіт, 1996. – 238 с.

Отримано 12.12.2007